

גיליון מס' 426 פרשת אחרי קדושים
תשפ"א שנה תשיעית

לעילוי נשמת
החבר
ר' בנימין ב"ר שמואל ז"ל
תנצב"ה

דברי שי"ה

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

חביבה מצות המילה

בעקבות המאמר שפורסם בגיליון פסח תשפ"א, סקירה על עשרות השנים בהם טרח רבינו שליט"א לשמש כסנדק במאות אלפי בריתות, קיבלנו תגובות רבות ונלהבות, חלק מתפרסמים בגיליון זה.

מרן שליט"א בברית בסביבות שנת תשנ"ב

(יש"כ להמוהל הרב שוחט שליט"א)

אחד התמונות שקיבלנו, היא נדירה מלפני כשלושים שנה, בה נראה רבינו בברית מילה, לצידו המוהל המפורסם הרב שלמה שוחט שליט"א, שזכה להיות בצוותא חדא עם רבינו בבריתות רבות.

בדרך אגב, הפעם הראשונה בה ביקר מרן שליט"א בעיר קרית ספר, באותם ימים, היה לכבוד שמחת הברית שהמוהל בה היה הרב שוחט.

מעניין לציין, כי לפני מספר שנים זכה המוהל הנ"ל להוציא ספר מקיף על כל עניני ברית מילה בשם "ברית שלמה", ראשון מסוגו, הכותב באופן ברור את אופני המילה בכל המקרים, ובהלכה ובאגדה, והתעטר שם בהסכמה חשובה ממרן שליט"א.

ובסוף הספר צירף עשרות שו"ת מרבינו מרן שליט"א, באחד מהם מציין לו רבינו כי הכסא של אליהו שמשוימים בשעת הברית, יש ענין שיעמוד בימין דווקא, וכמו שאומרים עמוד על ימיני לסומכני.

הערות הקוראים

מכתב מראש כולל שליט"א בבני ברק

כב' עורך הגיליון ר"י גולדשטוף שליט"א אחדשה"ט

ראיתי בגיליון האחרון מכתב מהגאון ר' יצחק טפר ששאל למרן שליט"א (בפסקא ה') מה לכוין בברית והביא מהחיד"א ג' ענינים. אני ג"כ שאלתי זאת למרן שליט"א ומודפס בספר דברך נצב, סוף פר' וירא, ואמר לי את שני החלקים הראשונים, והדבר האחרון א"ל ר' גדלי' הוניגסברג שליט"א שזה מרן שליט"א מוסיף מדילי'.

וכן מובא בספר הנ"ל ששאלתי איך מבקשים בברית: בשכר זאת וגו' צוה להציל וגו' וענה היות וזה הובטח בתנ"ך בזכרי' ט', גם את בדם בריתך שלחתי אסיריך וגו', אפשר כזה שכר לבקש.

בברכה בכל מעש"י להרבות תורה ויר"ש מוקירכם פ. ב.

בערש"ק פר' תז"מ הלך לעולמו הגאון הגדול רבי דב קרייזוורט זצ"ל

להלן מעשה כפי שספרה בתו של רבינו הרבנית ר. צביון
(בספרה בית אמי)

יחד עם אבא ואמא וילדיהם הקטנים התגורר גם הילד דב קרייזוורט, שהיה כבן אחת עשרה. אביו הגאון רבי חיים זצ"ל, התמנה באותה עת לרבה של אנטוורפן, והוא רצה שבנו ילמד בארץ הקודש ויתגורר אצל משפחה טובה, ולפיכך שהה בביתו. לימים סיפר רבי דב, כי אמא דאגה לכל מחסורו כאילו היה בנה היחיד, ואבא היה לומד עמו בקביעות.

סיפר רבי דב: הסטייפלר היה מגיע רבות לבקר אצל בנו. הוא למד אז בכלל 'חזון איש', ובדרך היה 'קופץ' לדקות ספורות להיווכח שהכל כשורה. פעם חליתי ושכבתי במיטה. סירבתי לקחת אפצה (תרופה ששימשה בזמנו כאקמול), והחום לא ירד. לפתע נכנס הסטייפלר. הוא התיישב על מיטתי, לחש תפילה כלשהיא, והחום ירד!

להצטרפות לרשימת מקבלי הגיליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com
ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגיליון לע"ג, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושו"ת מרבינו.

קרבנה שנת השבע (ו)

לימוד בכלול הלכות שמיטה

בכולל אברכים "חזון איש" בבני ברק, שנוסד עוד בחייו ועל ידי מרן בעל החזון איש זצוק"ל, יש יוזמה מעניינת, בכל שנה שישית הסמוכה לשביעית, לומדים ועמלים בסדרי הכולל את הלכות שביעית בעיון. בימינו, בחסדי השי"ת כבר מצויים מאות כוללים ברחבי הארץ, והרבה מהם כבר העתיקו את הרעיון ומתחילים את לימודי השביעית כבר בשנה השישית, אך בימים ההם, היה זה חידוש, ומסתבר כי זכות ראשונים שמורה לכולל "חזון איש" הנ"ל.

סדר זה, החל עוד בחייו של מרן החזון איש, כשבשנת תשי"א לקראת שנת תשי"ב שנת השמיטה, החזון איש עודד סדר לימוד בנושא זה, כשהוא מסביר שאת ההלכות לומדים עוד לפני שמיטה, כדי שבשנת השמיטה כבר ידעו איך להתנהג...

כבדרך אגב, יש להוסיף כי הגאון רבי שמריהו גרינמן, שניהל תקופה מסוימת את הכולל, עמד בראשות ועדת שמיטה בימים ההם יחד עם הגר"ב מנדלזון זצ"ל רבה של 'קוממיות'.

אל מערכת 'דברי שי"ח' הגיעו צרור מסמכים נדיר, היישר מארכיון 'משרד הדתות', (באמצעות ידידו הנעלה הר"ש הלוי שיחיה), שעדיין לא פורסם, ממנו עולה התכתבות ענפה בין רבי בנימין מנדלזון ורבי שמריהו גרינמן, לבין שר האוצר וראשי הממשל דאז.

אחד המכתבים הנדירים עליו חתומים ר"ב מנדלזון ור"ש גרינמן

ירחון תורה

מעניין להוסיף, כי לקראת שנת השמיטה תשי"ט וכן שמיטה לאחריה שנת תשכ"ה, יזמו כמה מחשובי הכולל ביניהם הגאון רבי משה דייטש זצ"ל להדפיס קונטרס "קדושת שביעית" והוא חידושי תורה מגדולי תורה והישיבות, המוקדש כולו לנושא השמיטה.

הנהלת הכולל "חזון איש" עודדה את האברכים לכתוב מאמרי תורה כשמזמן לזמן מדפיסים אותם בקובץ "שימוש חכמים", ובתקופת שמיטה, הוא הוקדש כולו להלכות שביעית. בכתיבת הספר השתתפו גם מרן הסטיפלר הגר"י קניבסקי, ולהבל"ח בנו רבינו מרן שליט"א. הקובץ הראשון יצא בשנת תש"ז בחיי מרן החזון איש זצ"ל.

אחד מאלו שעמדו ופעלו להמריץ ולהשיג מאמרי תורה מגדולי התורה בעניני שביעית, היה הגאון ראש וראשון לכל דבר שבקדושה, ר' דוד פרנקל זצ"ל.

בנוסף, בשנת תש"ה קודם שנת השמיטה תשי"ו הדפיס הכולל ספר מיוחד הכולל את ירושלמי על שביעית עם ביאור הגר"א ופירוש חז"א, מהדורה שהיתה מיועדת עבור האברכים בכולל ולומדי התורה בכל אתר ואתר.

הפקר כפשוטו

ואם בענייני כולל חזון איש עסקינו, סיפר מרן הגאון רבי שרגא שטינמן שליט"א:

כילד צעיר, אני זוכר שרחבת כולל 'חזון איש' בבני ברק, היה מגיע בשנת השמיטה בכל שבוע ביום חמישי משאית עם תפוזים, ואמרו שאפשר לקחת, שזה הפקר ממש.

התברר, שבעל הפרדס היה יהודי יקר וירא שמים בשם הרב איברמס (אביו של הגאון המופלא רבי אברהם זצוק"ל), היה לו פרדס פירות ברעננה והיתה לו מזה פרנסה, ובשנת השביעית הוא לא חיפש שום קולות או תירוצים, אלא הפקיר את הכל ממש, ולא רק שהפקיר אלא דאג להביא את זה לבני ברק כדי שהבני תורה יהנו מזה!

הגאון רבי דוד פרנקל זצ"ל. נראה בשמאל: רשכבה"ג הגרא"ל שטינמן זצ"ל

תמונה נדירה של הגר"ש שטינמן שליט"א בצעירותו

פרסום ראשון

מכתב שכתב הגאון הגדול רבי מאיר גרינמן שליט"א למרן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א בשנת תש"מ

אחדשה"ט שמעתי משמי' דמר דמוריד הטל בלי לחזור לרב להושיע סגי לתיקון בארץ ישראל [בימות החמה, כשאמר מוריד הגשם], ואף לו יהיבנא לי' שיש כאן איזו סברא מ"מ כגון דא צריך ראי' מאחר שסו"ס לא חזר אלא הוסיף טל, ובחזו"א אר"ח סי' י"ח ס"ק י"ב י"ג מ' לכא' דגם רב להושיע לא מהני וחפשתי בשונה הלכות ולא מצאתי ולי' למה לא הובא. ויעו'י' בב"י סי' קי"ד שדקדק בטור דס"ל כהרא"ש ושכ"נ דעת הרמב"ם [וכ"פ הרמ"א] בטל וגשם חוזר ורהיטת הדברים (ע' בטור שם שהזכיר מנהג ספרד ואשכנז) דאף בספרד שנהוג לומר בקיץ מוריד הטל מ"מ אם אמר שניהם חוזר ולא חילקו מה הקדים ומשמע דל"ש משום דלא מיקרי חזרה.

ועי' בפמ"ג שלא רצו לסמוך על חזרה לרב להושיע ויל"ע מהו לענין דיעבד והרי צריך לחזור לאמירת השם ואם באמת סגי חזרת כל שהוא מה היו צריכים לזה, ועכ"פ הבו דלא להוסיף עלה [ובזה כבר נסמך על המש"ב בשם י"ח שא"צ לחזור וצ"ע מהחזו"א הנ"ל]. עוד יש כאן סניף דעת הגר"א כהרמב"ם דצריך לחזור לראש. - עי' ר"ן ריש תענית ד"ה ירושלמי, תוכ"ד או אפי' לאחר כדי דיבור שכ' הח"א בנ"א דמהני מטעם שחוזר בו והביאו.

והשיב מרן הגר"ח שליט"א במכתב בכ"י

א. בביה"ל סי' קי"ט מבואר דאם חיסר בהברכה דבר שאינו מעיקרה אין מעכב, ולפ"ז בברכה שני' שעיקרה תחיית המתים פשוט שאם לא התחיל אתה גבור רק מכלכל חיים יצא שהרי מזכיר אח"כ מחי' מתים ברחמים רבים כו' מי כמוך בעל גבורות כו' [ולפ"ד הגר"א שם ג"ז אין מעכב רק החתימה] וזו טענת הנ"א שהביא הביה"ל בסי' קי"ז ואף דבסוף דבריו מסתפק דג' ראשונות ואחרונות גרע המ"ב בסי' קי"ד סקל"ד לא פסק כן והוא מד' המג"א [והנ"א עצמו מציין לזה], וא"כ אחר דמסקנת מרן בסק"ג דאין כאן משום הפסק רק שמפסיד המ טבע הדבר ברור בדיעבד יצא דלא יהא אלא שחיסר לגמרי ראש הברכה דיצא בדיעבד ולמסקנת מרן אין נ"מ בכל דבריו רק לענין לכתחילה [ולכן הושמט בשונה הלכות].

ב. הדבר ברור שאם בכונה יאמר שניהם בימות הגשמים הפסיד הברכה ואין נ"מ איזה הקדים אבל אם אומר זה בתורת חזרה ותיקון מהני ולק"מ מדברי הב"י.

ג. איני רואה שום חילוק בין חוזר לותן ברכה לחוזר למוריד הטל שכיון שאין רגילין לאומרו בי מות הגשמים שפיר ניכר החזרה ותו "א"צ כמ"ש הטור [ומש"כ דתיבת ותן ברכה בוא מהברכה, עי' זבחים ד' ב'].

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🏡 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 077-2092005 📠 053-3145900

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 שלוחה-1586

קהילות 073-2757000 שלוחה-4310